ИЗЛАЗИ У СРЕДУ И СУБОТУ.

ОГЛАСИ
плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 6, а после 4 н.
За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА
У АУСТРИСКИМ ЗЕМЉАМА.
На годину 10 фор., на пол. године 5 фор., на четврт 2 фор. 50 новч. а. вр.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ
на годину 100 гроша, на пол. год 50 гроша, на четврт год. 25 гроша

Уредништво у господској улици у кући г. Ђ. Гвоздановића.

БРОЈ 92. У Новоме Саду, у суботу 18. новембра 1867. ГОДИНА XX.

На »Напредак« прима се предплата и од 16. новембра почињући на месец дана и више. Цена є за месец дана 85 н., од 16. нов. до 31. дек. 1 ф. 25 н.

Броєва од прве половине новембра немамо више подпуних.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву Напредка

Илок 16. новемб. У многобройной скупштини у коіой є до 200 бирача илочкога среза било, решено є єдногласно да се изабере у илочкоме срезу за саборскога посланика родолюбни др. Плавшић. Одушевлѣнѣ велико, слога савршена.

ВУКОВАР 15 нов (3 сата после подне). Због разних породивших се тегоба при изведеню изборнога реда одгоѣени су избори посланика на сабор, те ће се ови обавити у свима срезовима жупаниє сремске дне 2. (14.) декембра о. г.

(Овай є телеграм разаслан с єдним делом егземплара последнѣга броя)

ГЛАС ПРИЯТЕЛЯ ИЗ Н. САДА ПРИЯТЕЛЬИМА У ПЕШТУ.

Чуємо, незнани приятельи, да вас є угарски министар просвете и култуса позвао, да му свѣтуєте, како валя донети закон на угарском сабору о стварима црковним и школским православних Србаля и Романа.

Незнамо вас по имену, али смо сигурно приятельи; єр Србльи немогу бити неприятельи, кад се на полю добра народа свога састану.

Чуйте нас дакле, драги приятельи! како ми у том послу мислимо.

Кад би нас исти господин министар на тай посао позвао, ми би му одговорили: „Преузвишени господине! србски народ има свой орган, народни конгрес. Ако ти є дакле стало до тога, да чуєш, како Србльи у том послу мисле, непитай поєдине људе, него сазови народни конгрес, па ћеш чути, што хоћеш, онако, како сам народ суди.“

А ако би нам господин министар рекао: я хоћу да чуєм *вас* како мислите, — ми би му одговорили: „У име народа говорити, немамо власти; а у име своє говорити, немамо куражи, єр ту се ради о найважниим стварима, па се боимо, да непогрѣшимо, те тако и нехотице свом народу шкодимо!“

Ево, приятельи, како ми мислимо, а увѣрени смо, да нам на овай начин господин министар неби могао замѣрити, а народ наш сигурно би нам поступанѣ одобрио.

Чуємо далѣ, да су нѣки наши србски приятельи приступили владином назору, да се народни наш конгрес по преслушаню нѣких особа коє званичних, коє незваничних, владиним декретом или законом државним организує и на том новом базису сазове.

Приятельи! ми чуємо, где се овако говори, али држимо, да неће бити истина. Но любав є плашљива. Што већма кога любимо, то се лакше за нѣга боимо. Па тако и ми. Любав к народу натерує нас, да се боимо и од сѣнке, и од онога, што можда никад бити неће. И зато свакога, кои дође у прилику, о той ствари изявити се, позивамо братски и приятельски, да пази, што ће да рекне. Кад би нас ко о том запитао, ми би му овако одговорили: „Народни конгрес може єдини изявити се о начину, како да буде устроєн. Зовите народни конгрес, и дайте му пута, да се о том изяви.“

Народ є наш много страдао, па се ягми сирома за сваку лугу ясниію, коя одкуд на нѣга сијне. Али є досад за сваком таковом ясном лучом све гушћа тама надолазила. И само ће оне луче бити сталне и вѣчите, коє буду долазиле, кад нам се сунце слободне и законитим путем утврђене аутоноєиє роди. а то ће само онда бити, кад буде цео народ судбу свою у руке узео, на законитом свом конгресу. Дакле: *дайте народни конгрес! Народни конгрес дайте!*

Приятельи драги! Ово су наше мисли. У овим мислима, држимо, да се сви Србльи у овой ствари сложити могу; у овом начину, судимо, да ће се єдино сви Србльи заиста сложити. Хайде дакле повичите и ви, незнани, али мили приятельи, тамо, гдѣ министри чую: *Дайте народни конгрес! конгрес народни дайте!*

Ово вам говоримо, приятельи, само зато, да имате подлогу, ако вам треба подлога, и да имате подпору, ако вам узтреба овакова подпора. Єр многом є дошла изява из народа у добри час, кад є погодила прави час.

Више родолюби Новосадских

ИСТОЧНО ПИТАНѢ.

Од Руса П. Лавровског.

II.

Прва є ћесария, коя є увела Турску у додир са европском дипломатиом; као посреднице служаху у томе земљѣ унгарске, права Унгария и Рвацка са Славониом.

Говорећи о брзой поплави Турака у прва два вѣка њихова живота на европскоме земљишту, казали смо, како су у доба Сулеймана у XVI. столѣћу раштрікали се Турци и по другой страни Дунава и Саве, како є у турски састав ушао Ердель, већим дѣлом Унгарска и неки краєви Далмациє, Рвацке и Славониє. Турска властолюбност са лакомством погледала є иза будимски тврдиня на найближе сусѣдне землѣ на западу — и столица ћесариє, Беч, очекиваше са трепетом, да се и над њом излиє исти удес Цариграда.

При таквой страви 1527 год. изаберу народи унгарски и рвацки своєвольно ћесарскога надвойводу Фердинанда за краля Унгариє, Рвацке, Славониє и Далмациє. Та мисао єдинства ишла є на то, да се ослаби и поруши Турска. Ту су мисао іош већма потврдили и развили изасланици Фердинандови, дошавши на збор цетински (у Рвацкой) 1. юния 1527 год. те са свим доврше и заключе избор краля.

Од тадай, кроз пуни 170 година, ћесария є точно и ясно испунявала свой задатак, користуюћи се унгарском и Славенском снагом, да сачува своє собствено биће. Напослѣдак побѣда над Турцима увѣнчана є карловачким миром, коєг є утврдио ћесар Леополд 16. феб. 1699 год. Тай мир ниє само ћесария славила, већ и остала християнска Европа. Прва є Русия, коя є помогла томе миру на западу са Турцима, єр є она одржала неколико побѣда на југоистоку као савезница ћесариє. Мир у Карловцима увѣрио є Европу, да су прошла времена Сулеймана и да Турска неможе више бити угрожаєм Европи; да се османско царство са пређашнѣ своє висине сурвало у бездну; да су страшне јаничарске чете узбиєне, не само од бечки зидина, већ и од Унгарске, Ерделя, Рвацке и Славониє. Уговор мира у Карловцима био є први и главни уговор, по коєм є надувени Турчин био принуђен пристати, да у єдном реду стои са християнином као себи равноме.

Ако држимо, да є савез кралѣвина Угарске и Рвацке са ћесариом обвезан ћесарии зато, што га є она примила; али та су кралѣства предложила савез, да се дѣйствує неодступно против турског господарства, а са друге стране, найвећи дио турски поданика, християни су, и срођени са народом србско-рвацким у ћесарии: они имаю єдну повѣстницу, єдан єзик, єдну вѣру християнску, єдну надежду и любав своме племену и своме роду. По томе прва є дужност и задатак ћесарскога правительства, да поруши муамедско господарство, а то захтѣва не само наравствено начело, већ и државни уговори, чим се утврдио хабсбуршки дом на престолима Унгарске и Рвацке. Ако се неможе безусловно изключити из споляшнѣ политике питанѣ поради вѣре, ако су се европске државе узвисиле до данашнѣ своє висине снагом християнски начела, ако у муамедству нема ни тѣнице европско државног поредка, то дай буди ћесарской држави найманѣ доликує, бранити гњилога Турчина против християна; єр су ти християни іош у оно време, кад се ниє ни снивало о тима Османлияма, имали своє срећно устроєне државе на балканскоме полуострову. Ти исти християни готови су наново узпоставити свою државу, само док се уклоне споляшнѣ сметнѣ.

Па при свему томе, тай исти мир у Карловцима положио є начело тврдом повратку ћесарске политике. Сваким десетком године ћесария є све то очевидниє изявљивала свою любав Турчину, а у послѣднѣ време учинила се нѣговим найвѣрниим савезником и скоро гледа у животареню турског царства ємство свог собственог бића.

Судећи по раду ћесариє, две су ствари, коє су є притегле у потурченячку политику: вѣрозаконске и државне.

Често се може чути из уста ћесарски чиновника те мисли, да є болѣ и пробитачниє имати на истоку господаром Турчина, него православног християнина — шизматика (одпадника). Турчин ће, веле они, поступати праведниє са католиком, него одпадник. Такве мисли заслепиле су многе ћесарске католике, кои са срцем и душом желе, да се продужи муамедско царство. По њиховоме умствованю валя сматрати раздваянѣ єдноутробне браће разточаванѣм обште снаге, коє є сметало и смета побѣди християнства и слободи на балканскоме полуострову. Шта да одговоримо на такве занешенячко-безумне мисли, у коима неке путе удиоништвую и неки државници ћесариє? Єдан рвацки списатель, католик, негодуюћи о томе, пита такве ревнителѣ Рима: „Шта є међу собом сродниє и ближе, или католиштво и муамедство, или православиє и католиштво? Зар има муамедство толико снаге, колико православиє, да би се могла устроити држава чоечна, просвѣтна и праведна? И чим се показала турска правичност спрам католика? Зар є залечила католичка црква оне ране, коє іой є задао ислам? И зар има католиштво ма коє ємство у држави, у коіой царує самовольство и безаконство? Или су већ заборавили католици крваву сѣчу свои єдновѣрни у Сирии и Ливану и крволочство Арбанашки и бошњачки потурченяка? Или се мисле они скориє помирити са источном црквом, ако є предаду самовольи корана; или се надаю, да ће продужити живот туркешинству у Европи, ако разпире борбу међу християнима єдне и друге цркве!“ Било би сувишно додавати што на ову изяву католичког писца, па и у обште палазимо не умѣстно задржавати се при подобном разлаганю християнски схваћаня, коє би доликовало времену средовѣчног варварства, кад є християнство било често ружним кроєм духа идолопоклонства. За нас су любопитния и истинития државна саображаваня ћесариє, коя су є побудила радити против християнски народа у Турской.

Потурченячка споляшна политика Хабсбургера у неразлучимой є свези са њиховом унутрашньом централистично-немачком. Поглед на последню освѣтлиће нам и основ прве.

Централистична политика ћесариє види свою будућност у Германии, а не у себи; за ню є ћесария остала непрестано привѣшком, pars adnexa, велике Германиє; у себи пак непризнає она нити залоге, нити величине, нити снаге. Отуд є и потекао нѣзин задатак, да слаби славенство, колико є више могуће, како у ћесарии, тако и изван нѣ, и тим да учини из нѣ богати добитак за немштину. Воће такве државне политике мисле: Турска се и онако отрцала, да ниє никако у станю, нити може шкодити нашима тежњама, а иначе морали би се сасвим одрећи од дуговѣчног пориваня на исток (Drang nach Osten) ако би се на развалинама турства устроили јужни Славени, Румуни и Грци. По томе є прека нужда подпомагати Турску, ако ништа, а оно до тог времена, док се склопи велика Германия, коя є готова као аждая окружити ослаблѣно славенство; отуд биваю скоро за подруг вѣка сметнѣ, да се створи на јужной граници ћесариє християнска држава, коя би са своим сродством и узаимним сачувствиєм са јужноћесарскима населбинама, не само да би ускорила ставити снажни бедем ширеню германизациє у ћесарии, већ би придала снагу, да се узпостави пробитачност и тамо, ђе є давно угушена са губитком државне славенске самосталности.

Такве државне мисли ћесарие, састављуће основ нѣне споляшнѣ политике на балканскоме полуострову, прикриваю се при правлѣню државни уговора о законом конзервативству: ћесария несме као закона и конзервативна држава подпомагати побуне против законе власти, не мора помагати бунтовницима, ако не жели подкопати своє рођене законе основе и сама стати у ред бунтовника.

Судећи зрело и безпристрасно, тешко є признати законост те власти, коя є само насилством задобила господарство и ниє нигда одступила од такви одношая спрам свои поданика, какви постоє међу господаром и робом, коя не само да се ниє бринула нигда пре, већ се не брине ни сад за душевно и материялно благостанѣ ти поданика, него іош са варварском управом лишила є и лишава их добивеног њиховим християнскима предцима наслѣдства. Ако є узаконѣн османски престол на балканскоме полуострову; ако оружѣ дає изключително право законости — онда како да се сматраю многи европски престоли? У таквом случаю има Абдул Азис право, не само на Грчку, Бугарску, Босну и Србию, већ и на Угарску, Славонию, Ердель, на јужну Русию и на остале муамедске области, коє су Мурат и Сулейман задобили оружѣм. Против законитости турског оружја нема другог средства, већ законитост християнскога оружја. Такво међународно право за Турску руководило є и християнску Европу, па уєдно и дом хабсбургски неколико вѣкова за времена крвави и безпрекидни ратова. Законитост може се оснивати само на закону и на праву, ђе тога нема, ту неможе бити ни спомена о законитости.

(Продужиће се.)

ПРЕГЛЕД НОВИНА.

Московскія Вѣдомости“ говорећи о источном питаню овако између осталога говоре о држаню Аустрије у томе:

„Прва послѣдица задоволяваюћа заедничке ноте Русиє, Французке, Прусиє и Италиє то є, да є бечки кабинет био принуђен изићи на среду са своим мнѣнѣм о о истоку. Чим се споменуло немешанѣ (неинтервенция), одмах се Аустрия формално оделила од четири велике силе, ма да є у Паризу био ћесар Франц Іозеф и нѣгов канцелар. Тим се очевидно показує, да Аустрия намерава мешати се, то єст ясниє речено, да се іош ниє оставила химеричке надежде, да ће на истоку добити накнаду за изгублѣну Млетачку и Ломбардию. На такав начин објашњава се пред Европом двоична политика Аустриє и онима, коима є до тога стало, показує се пред очима у свом правом облику.“

Оа оно, што се у окружници кнеза Горчакова за Русию каже, да ће се она држати начела немешаня дотле, докле га се буду држали и други — примећує горе речени лист:

„То є ясно и разумљиво. Аустрия може видити. чему се има надати, и може размислити, шта би било, кад би се она покусила на Босну и Херцеговину.“ —

— О аустриской политици спрам истока добила є „Москва“ врло занимљив допис из Београда, из кога нешто ставлямо за наше читаоце.

„Аустриска политика на истоку—тако пишу реченом листу — све се болѣ и болѣ показує. По поузданим известиями, коих се држим у пркос свом званичном и полузваничном побияню, савез међу Аустриом и Французком закључен є на том основу, да тулѣриски кабинет употреби сва средства, да се Босна и Херцеговина споє са царевином аустриском. Сада смера сав труд барова Байста на то, да задобиє лондонски кабинет за ту тако звану политику накнаде Аустрии за губитак нѣн у Италии и у Немачкой. То є права цель пута Байстова у Лондон... Влада аустриска већ се свойски оружа за рат са Турском и Србиом, ако би се ова хтела противити нѣним плановима спрам Босне и Херцеговине. Ђенерал Габленц, заповедник войске у Хрватской, Славонии и Войничкой границн врло живо око тога ради, да спреми све потребно за скори рат. Граничарски официри веле, да є тай ђенерал явно рекао: „Нѣгово Величанство намерава одржати войничку границу до припоєня Босне и Херцеговине.“ Одатле се може судити, колико су се яко узруяли народи славенски на истоку, кои ће радиє остати под турском игом, него да дођу под католиштво и єзуитство Аустриє. То є права желя целога народа од Саве до Балкана. Међутим се Србия спрема на рат; 800 момака раде дан ноћ у крагуєвачкой оружници, све врсте заире сабираю се и народна скупштина потврдила є (као што є познато) нов прирез на одеванѣ народне войске. Али и Црна Гора верно стои уз Србию. Већ пре више месеци послао є на Цетинѣ кнез Михаило неколико топова с официрима, да обуче войску редовной служби. Грчка ће се такођер сложити са славенским живлѣм на балканском полуострову; али на Влахе неможе се поуздати. У Букурешту влада уплив Бизмарков, па како буду свирали по Спреи, онако ће се играти на Димбовици. Главно є дакле питанѣ: уз кога ће бити Русия? Зацело нико немисли, да ће она бити уз западняке, али да ли ће се она нас и делом примити? Сви то очекуємо, али незнамо ништа поуздано.“ —

ДОПИСИ.

* **Нови Сад**, 15. пов. У име Бога, а у час добар доживесмо ево, где нам данашньим даном давно желѣни збор свештенички дође на живот. Хвала велика Преч. архимандриту и патриярском мандатару, г. Ђерману Анђелићу, кои давнашню ову желю свештенства оствари, а іош већа му хвала, што ово новорођено дете онако валяном беседом поздрави, и крстивши га, даде му име: *свештеничка брига за цркву, школу и радиност народа нашега.* Тежня найплеменития, полѣ найпространиє, а радня найслободния нашему свештенству! Ми увереня имамо, да су срца наших свештеника за овом жньом заузета; умност ньова ямчи нам, да им є полѣ познато; а кад Бог даде, те им се руке одрешише, заиста биће и найсвойскиєг рада, те ће ово новорођено дете очински неговано бити, да што брже ояча, пак да узвикне: нетреба ми више песма: баи буи, чедо мало! већ ево ме чила, здрава и јуначна!

Нећемо се овом приликом упуштати у говоре поєдиних говорника, єр свиколики тежише ка єдиной мети, само различним путовима; но само ћемо пошт. читаоце известити, да є у данашнѣм збору свештеничком у начелу цео предлог г. мандатара од иреко 20 свештеника примлѣн и усвоєн, а наиме да се за єдну годину дана имаю држати две епархиялне конференциє, а сваки три месеца по єдна окружна или протопопска, и мимо ових по потребама помес тне или пресвитерске конференциє, коима ће рад бити: неговати оно тройство горе изложено: цркву, школу и радиност народа нашег.

Ми дакле са наше стране поздрављямо ово подузеће и желимо му од срца обилата успеха, честитаюћи свештенству ову добит.

У **Срему.** Иде нам наличѣ видовог дана, видиćемо. ко є вѣра, а ко є невѣра. У месецу Децембру о. г. бираће Сремци своє заступнике за сабор троедне кралѣвине и то онакове заступниє, који ће Сремце на мѣсту зборисаня. у решаваюћем часу народне будућности заступати и израз наши мисли и осећая бити моћи. —

Без сумнѣ вам ниє странo, што се у Срему погледом ни избор саборски посланика сбива. У Срему се на све стране конферише, само да у одсудну моменту цепаня у народу небуде. Тражи се, да се у колико се са поштенѣм слаже, у преустоєћим изборима свестрани слога постигне.

Због активности наши Мађарона морамо ми на опрезу бити, само да се непоцепамо.

Од стране владине нису нам кандидати познати.

У овом добу потребна нам є искреност. Све, што чинимо, нетребамо явност избегавати. И самим нашим противницима рецимо истину у брк, да немисле, да их се побоявамо.

Наше чиновничство, наиме срезки судци, незнам коим поводом, неимаю у овой или оной особи са своє стране повереня, те негодую намишлѣне поєдине изборе и труде се са іошт преоставшим маленим силама своим изборе поєдини личности предупредити. Ако є слободан избор, зашто наметати народу осамлѣне мисли о нѣму? Народ є додольно у том обзиру свестан. Тероризмом неда се данас у Срему ништа постићи. На овога или онога подчинѣника, особито пак на сеоске бележнике, дає се пресиом у нечем у интересу противнародном покушавати, али од изведеня неима ништа. За моменат погне се глава, мисли иду до известни граница, али у самой ствари иде се предузетим правцем, кои закон постоєћи неврећа.

Наш народ одвркао є куд камо од 1848 амо. Наш прост селянин радо чита народне листове. Зна дакле наш простак, што бива данас по свету, има пойма о уставности, зна, што сме, а што несме чинити, сећа се своє прошлости, свестан є о садашньости, и о будућим источним трагедиями есапа води. Ту ниє више шевердати, іошт манѣ обманама заводити га.

Световати би било нашим чиновницима, да се сваке агитациє окану, єр помоћи томе нема. Ньиово є готова посла гледати и незабадати трн у здраву негу.

Изборници ће у Срему на место избора готови доћи, єр су већ на чисто са свои заступници

Све є приуготовлѣно, тако да при изборима ни найманѣ забуне неће бити.

Ово неколико дана до избора стараћемо се, да нам избори што сяйниии буду, да нам свет нерече да смо млитавци и кукавице.

Опомињемо нашу гг. судце, да се при будућим изборима само на свою председничку дужност ограниче, увераваюћи их, да нереда бити неће, и да непрече патриотичним Сремцима састаяти и договарати се. Нека они гледаю готова посла и поносе се, што су синци тако свестна народа. —

? Из **Срема**. Услед кр. решкрипта, коим є предстоєћи сабор троедне кралѣвине савват, налази се домовина наша пред разкршћем своега живота, гледе кога сваки веран син домовине и народа нашег мора одабрати пут, кои нас води безбедности народног живота. Ова узвишена сврха нека нам свима пред очима трепти, ова желя нек нас стално и отважно у свима променама народног живота руководи, а благо ономе народу, кои има мужева, кои им на томе путу са свом своіом душевном снагом, са свим пожртвованѣм своим предходе, смераюћи само на праву срећу свога народ, своє домовине.

У овакове люде и овакове непомичне ступове радо се угледа народ, те им слѣди и сретно постизава народну слободу и благостанѣ.

Домовина се наша за сретну држи, што є поносом рећи може, да и она има доста верни синова, кои су славу зажелили, бити бранителѣм свога народа и кои би волели душу свою испустити, него ли народ свой изневерити

Будимо им у овом одсудном времену достойни послѣдователи ньиови, а хора є ево сада, да душевне напоре ньиове свестним нашим чином подпомогнемо, те да за предстоєћи сабор изберемо само такове люде, кои ће народно коло бранителя наши умножити и оячати. Зато бираймо люде, кои су посве неодвисни и самостални, люде коє од свои начела неће одвратити ни претнѣ ни обећаня, люде, за коє неможемо казати, да другчиє говоре, а другчиє творе и кои ће моћи и хтети бити верним вѣстницима желя народна, єдном речи: *бираймо сложно и єднодушно кандидаше у то име избранога одбора наше сремске народне странке.*

= У **Вуковару** 15. пов. Ево опет нешто ново. Данас се просу глас по Вуковару, да су избори одгођени, и на єдан дан, 2. (14.) децембра, одређени. Сиромашни сремски народе, шта іошт неће бити, само да незнаш, ни шта ти валя радити, ни кад. Срем мора да є врло важан камичак у рачуну наше данашнѣ владе, кад є она тако различним начином око нѣга прионула. Найпре га посѣти главом сам бански намѣстник. На сваки начин чест и одликованѣ! Уз то дође и г. Живковић, да покуша нѣким *концесияма* Срем уз владу привуѣи. Ко неће уз добро! Онда забранюй, да се овай и онай неизбере. Затим разглашуй, да овай и онай изабран бити неможе. Е па кад неможе бити изабран, зашто да се бира. Преко тога забранюй овациє и прати люде, коє Срѣм люби, жандарима и четницима У толико є већи мир и ред, а ти люди сигурниє иду. Онда наређуй избор у оним мѣстима, гдѣ се било надати, да ће изпасти избори за владу, како ће после присташи народне странке изгубити вѣру у се и у своє клюсе. Е, али вражки пописи показаше баш противно. Послѣ господа судци хайде за председнике изборних депутация. Па зашто не, кад су и они бирачи, а избори валя да изпадну влади по вольи! Уз то прети натарошем и кнезовом, да ће бити отерани, ако избори неизпадну добри по владу. Па зашто не, та такове хрѣе нетреба у служби трпити! Затим квари одређене рокове, одлажи на време найвећега снега и зиме: па шта то чини? Официозни *мораю* доћи, а народ ако недође, и болѣ є. Шта зна народ; натароши и кнезови ће ствар већ наредити. Найпослѣ тужуй овога и онога стариему, зашто да он држи с народом, кад є добро, коє уживa, од народа? Е па како другчиє да дође влада до своє сврхе! На єдном мѣсту кажи: тако заповѣда цар! Премда посвећену особу неби смео нико, а найманѣ владини органи, у изборно гибанѣ умѣшати На другом опет реци: я ћу нѣму запражити чорбу! премда тай господин нити є кувар ни пекар, него или судац, или што више. Ето тако иду „слободни“ избори. Изборна є депутация врѣло сама права, а народ мора, како се ньой свиди. Но, хвала Богу, да є народ свестан и слободоуман. Он зна своє люде па слуши своє люде. Судце, кои без обзира владине кандидате препоручую, упућує на долазећу рештаурацию, па ће им онда на любови захвалити; натарошима и кнезовима показує ноћ и дан, па вели: за ноћом иде дан, за єдним судцем долази други; влада се меня, жупани се меняю, а народ остає, па он бира и судце и натароше и кнезове. Ево како стои ствар, овако: народ стои сам самцит са своим вођама, коє є сам за такове одредио. Ови вође иду путем закона, а овим се ни на каково зло наићи неможе. Бирачу несме нико ништа учинити, што гласа за народнога заступника, зашто, ако му што ко за то учини, сав ће народ уз нѣга пристати, и сабор, и явни листови, и закон га брани, и неможе му нико ништа. Али бирачи валя да знаду, да добро ньино и добро домовине зависи од ньих. Ако они недоћу на избор, па народни заступник пропадне, онда пада клетва на онога, кои недође. Зато, бирачи народне странке! неслушайте оне, кои вам кажу: овако ће бити є вами, онако ће бити; неслушайте онога, кои вам каже: неиди на избор, остани код куће; *сви дођите, бирайте онога, кога вам ваши люди препоруче*, па ће бити наша слава и побѣда, свет ће нас поштовати, а домовина ће нас благосиляти. Гледайте к меру ядранском: тамо народ своє люде избра, па им чак ми одовуд с Дунава капу до землѣ скидамо и вичемо; Евала!

Н. — **Кнез**, 30. окт. Одавде вам одавна о нашем станю ништа не являх, єр се надах, да ће се што одабрати у нашой црквено-школской распри с Романима. Но будући да смо и данас у неизвестности, како ће се ова деоба наша с Романима на онаку по нас кобну основу изречена решити, то да не би нам се временом пребацило, да нисмо схватили критично станѣ наше у ком се налазимо данас, и да нисмо поняли опасност, коя нашем бићу од оваке деобе прети, ево шилѣм вам од безбройних наших тужби и жалби у овой ствари, ову последню, сад скоро на наш ч. консисториум Темишварски управлѣну, из коє ћете увидити наше жалостно станѣ данашнѣ, из коє ћете увидити, да ми савестно вршимо нашу србску дужност у овим тешким околностима, и єсмо ли достойни назвати се потомцима наших честитих праћедова, негдашньих кнежевих селяка. Наше є последнѣ жалбе овай садржай:

„Честнѣйши епархиялни консисториум? Ми долеподписани потомци оних Срба, коє є кнез Павле Бранковић, као негдашньи губернатор Тамишкога Баната, при концу 15. века на своме земльишту населио, коя се населбина у стариє доба „Кнежево село“, а становници нѣгови „кнежеви селяци“ називали, — данас се у овоме месту, негдашнѣм Кнежевом селу, спрам доцниє доселивших се и данас іош єднако доселяваюћих се Романа у знатной маньини налазимо. Но ово нас немило одношенѣ не би толико тиштало, да є резултат и слѣдство природнога тока и процеса, єр веруємо у природни закон промене; али нас у толико то одношенѣ данас већма боле и тишти, што су Романи у овом одсудном времену црквене деобе наше пред нашим очима сва могућа лукава и насилна средства: клевете, претнѣ, обећаня, ласканя — па и сам црквени капитал, без знаня више духовне власти, на то употребили, да нашу браћу, овдашнѣ Србе, у увереню поколебаю, однароде и поромане, и при збившем се расправно-комисионалном попису успеше у толико, да є већа половина наше рођене браће и сестара од своє народности одпала и у Романе се уписала.

„Па сад Романи на тай начин стечену већину свою осниваю своє право! И у таком данашнѣм бройном одношеню нашем хватаю они рачуна, да нас исплате и да нам нашу рођену баштину, наш драгоцени аманет наших блажених предака, нашу цркву и школу себи у властитост присвоє! И сходно том ньиховом схваћаню као већ свршену ствар, славенско пѣниє у цркви, од коега су и дотле све више и више одкидали и романским заменьивали, после расправне комисиє са свим изоставе и изтисну и романско се заведе.

„Ми смо се на таку неправду и насилѣ Романа више пута жалили и молили чест. еп. консисториуму и сл. жупаниской власти, да се сходним мерама той самовольи и отиманю Романа стане на пут, — и заиста, како висока духовна, тако и сл. жупаниска власт издала є више пута строге налоге, да се стари ред у цркви има у свему успоставити и одржати до коначнога решеня наше деобе. Али се стариє класе учитель овдашньи, Петар Аугустин, кои србску десну певницу заступа, на све те високе налоге слабо освртао, и тек од сл. жупаниє, на наше непрекидне тужбе, поновлѣне и више пута пооштрене опомене, єдва оданпут успостави славенско пѣниє у пѣвници; али то тако, да нам сад више и жешће пркосити може, єр у наточ свима тим високим налозима пои и чита он за десном србском певницом, што му се год прохте и што год на изуст зна романски, и то све ясно, разговетно точно и са свом вольом и марношћу; дочим му се при славенском поянію и читаню дрема, зева, рига, штуца, — єдном речи, титра се са славенским светим божиим словом и пѣниєм, као са найпростиом песмом и приповедком. Можемо ли ми ту поругу и то пониженѣ, коим нам се у очи плює и светиня гази, іош и далѣ подносити?

„А шта да рекнемо за нашу децу, наш мили подмладак! Та она су тешки яди и люте ране наше! Она су од тога учителя већ дотле занемарена и забаталѣна, да су заборавила и єдан „Отче наш“ безпогрешно очитати, заборавили су и єдно „свети боже“ за самртником одпояти, заборавили су, єдном речи, сво ђачко пѣниє црквено србско, што су пре тога и романска деца знала. А о школским другим наукама и васпитаню дечиєм нема ни спомена; єр тай учитель по нѣговом собственом изясненю, као романски учитель у романской школи (?) ниє дужан србски предавати и учити! И при свему прилѣжном посѣћиваню школе од стране наше деце, опет се он за то ньихово незнанѣ изговара лукаво властима на наше тужбе, да се наша деца недрже школе! Докле ће власт том бездушном изговору нѣгову веровати? И докле ћемо ми с нашом децом тако страдати и наш новац на такова безсавестна учителя трећити? Ми као Срби можемо млого зла трпити али овака неправда и оваково зло прелази сваку меру и границу стрплѣна. Срце нам се цепа у грудима, кад помислимо на честите предке наше и сетимо се на данашнѣ недостойне одпадше потомке ньихове, кои посташе плѣн романске обмане. Душа нам плаче кад погледамо на наше дивно *Градиште*, развалине негдашнѣг величанственог дворца кнеза Павла Бранковића; кад погледамо на старо *селиште*, обилѣжѣ негдашнѣга *кнежевог села*, и кад чуємо србска имена од толико других старих успомена наших, и од самих Романа изговарати. Туга и єза нас обузима, кад помислимо, шта данас дочекасмо на нашой постойбини у нашой цркви и єрархии!

„Ми смо се већ токико пута тужили и молили ч. еп консисториуму, да нам се овай учитель Петар Аугустин, овай заклети противник и угнѣтач наш, скине с врата, и да нам се чисто србска школа наша са србским учителѣм успостави. Али у место тога, ово дана дође нам сремски судац г. Ђула

Богша од Небойсе са налогом од славне жупаниє: да имамо особиту србску школу заеднички са Романима сазидати, а дотле да какву кућу за србску школу у наям узмемо. На коє му Романи одмах повикаше „се трeяска“ и „афаре акума Срби дин школе!“ (т. є. наполѣ сад Срби из школе!) И стадоше нас као бесомучни хватати за груди претећи нам, да ће нас тако што скориє и из цркве истиснути. Нас є како тай неочекивани високи налог слав. жупаниє, толико више сурово понашанѣ Романа веома немило дирнуло и велико негодованѣ у нами побудило, и као што смо онда г. судцу на тай високи налог изявили, тако и сад ч. еп. консисториуму том истом изявом понизно припадамо, да ми на тай налог сл. жупаниє безусловно никако пристати и усвоити га не можемо; єр би спрама наших блажене памети средака, спрама наше савести и увереня и спрама правде и истине грешили. Ми смо од памтивека чисто србску школу са србским учителѣм овде имали, што смо и са 60 толѣтнима старима достовернима писменим документима и сл. расправной комисии и ч еп. косистории доказали и посведочили, и осим тога заеднички смо с Романима іош єдно пространо зданиє од тврдог материяла од две класе подигли Зато мислимо, да би са свим праведно и дослѣдно било, да нам се стара србска школа, у коіой се сада станови оба учителя налазе, поврати, оставляюћи просто ново двокласно зданиє Романима на разположенѣ. А ако су Романи ради и то ново зданиє, а и србску стару школу, односно садашнѣ станове учительске задржати: ми и на то пристаємо, али под тим условлѣм, да нам Романи у замену и накнаду за србску стару школу и за заеднички с њима сазидано ново школско зданиє, сами своим трошком єдну пристойну србску школу с учительским станом у црквеном дворишту сагради.

„Услѣд тога найпокорниє молимо чест. епар. консисториум, да ову нашу препонизну появу меродавном месту милостиво спровести и подупрети изволи: да, док нам Романи србску школу несаграде, да нам се за то време стара србска школа поврати и успостави, или єдна класа у новом зданию за чисто србску школу уступи и што пре србски учитель са већ познатом определѣном му и од нас Срба исключиво издати имаюћом платом постави. На овай би се колико праведан толико и цѣлисходан начин нормални ред у цркви и школи успоставио и главни узрок свака нереда и међусобнога трвеня предупредио и одклонио. Нашу препонизну молбу опетуюћи у найдублѣи страхопоштованю прибивамо и т. д. У Кнезу 18. окт. 1867. найпонизнии Срби Кнежани (слѣдую подписи).“ —

Овой нашой жалби имам іош оволико коментара додати: да є учитель исти, на кога се Срби овдашньи толико туже и кои нам найвише штете наноси, негдашньи сиромашак из Месића, коєга є наш данашньи владика темишварски, као тадашньи архимандрит ман. Месића, из милости под своє закрилѣ узео и помогао га є изучити романску препарандию, доведе га доцниє са собом у Бездин, вручи му учительство у свом подручном приявору Мунари и учини га човеком; да, и на високу препоруку свог благодѣя ожени се одавде отмеменом Србкиньом, коя га уза се іош и са 600 ф. а. вр. усрећи и због коє се Срби овдашньи после упну из све снаге, те га као свога (кои се тада не даде ни осолити, да є Роман) на учительску штацию стариє класе амо доведу, при свой жестокой противности овдашньи Романа; и ево он од 1860. год. овде учительствуе, кроз неко време као приятель и сродник, а од времена заподевше се деобе наше као найвећи душманин и неприятель овдашньих Срба! Ето тако се од стране поштеня Романа наплаћуе србско благодѣниє и србска услуга! Не потврђуе ли се и овим истинитост оне србске пословице „о ердельском таньиру“ и „тиквеном суду“!

С' **Вилине пећине** (у Боки). Као гром из ведра неба стиже нам ономадне у задарском „Народном Листу“ врло немила вест, како є наш г. Епископ Кнежевић, посланик на царевинском виєћу у Бечу, у задрузи су два Епископа Римска, предложио министарству просвѣте, да новоуведени славенски єзик кроз Далматинска училишта сасвим є непотребан и излишан; є тога узрока молио є министарство, нек издаде наредбу нашем намѣстништву, да поменути народни єзик из училишта исключи, а єдини учевни талиянски єзик у истима утемельи. „Народни Лист“ позива г. Епископа Кнежевића, да у осам дана на овой на њега струблѣной сумньи одговори, иначе сматраће га за таковог, каквог су га и описали; у ком ће случаю другу форму и преписку о њему предузети.

„Народни Лист“ нежелећи увриєдити свою православну браћу, овай є глас као сумнителан обявио, ал' на жалост нашу признаемо, да є тай глас из истинита извора истекао и да у њему никакве неосноване сумнѣ нема.

Г. епископ Кнежевић заборави своє повѣрено му стадо а с њим и цркву, коіой є посвећен, те похита у коло найвећи народни противника, да с њима у заедници своіой матери народности и браћи народнцама утробу растрза и права тамани!

Познато є без сумнѣ и найпростиєм чобану, што є душа тѣлу то є вѣра нашой народности, без коє у свима петовѣковним нѣним издржаним мукама и страшном гоненю хоћаше се досад у бог зна какво туђинство прелити, а можда и с лица землѣ за навѣк избрисана бити, што нам є необорими доказ, да є наша вѣра са народносћу тврдо скопчана.

Ево удалѣной браћи Србима мучна гласа о невольи нашой. Али остає нам утѣха, да ће се све те замке о народнѣм стожеру, као морски таласи о непокретной стѣни, разбити; осланяюћи се на правдолюбивости милостивог цара, кой є благоволио нама у награди подайничке вѣрности наш родни єзик као научни кроз училишта одобрити.

Сусѣдна браћа Которани, међу коіом био сам заиста срећан у граду доћи, жестоко их є ова вѣст о свом владици распламтила, да су одма телеграмом данас (1. новембра) своме врстном посланику Г. Любиши препоручили, да их одма брзоявом о овом ненадном чуду извести, како ће после против тога протестирати и радити све оно, што за найнужниє буду наћи.

Будући мои фамилярни послови недопустише ми у Котору пренoћити, тако приморан сам био отићи; из любопитства, ако ми домаћинске бриге времена даду, и сутра ћу радо тамо отићи, за чути, какви ће одговор добити, те нећу пропустити првом приликом вашем пошт листу вѣрно доставити (Врло ћете нас обвезати. У)

Чуем, да су такођер и Новляни са браћом Дубровчанима о овом збићу такођер у Бечу телеграфирали. — Узруяност є неописана целим православием у Далмации обвладала и свуда немила се звона о г. владици Кнежевићу оре.

Од моє стране желим му, да скорим увиди, у какву є блатаву путаню загазио и са правилне ставе зашао.

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

ПЕШТА. То є познато, да се храбри Мађари никога тако небоє, колико Славена, а посебице Руса. У том свом страху виде они у сваком Славену угарском савезника руског и уводу руску. „Пешти Напло“ попреко денунцира Славене угарске, да ће они Москове дозвати, да секу Мађаре. У том случаю, вели „Пешти Напло“, да би било у интересу сединѣне Немачке, да брани Мађаре. То би доникле лепо било, само є то зло, што се „Пешти Напло“ боп, да ће Рус победити и савезне уединѣне Немце са јуначким Мађарима. „Пешти Напло“ неће да Мађари начине приятельство са јужним Словенима, єр би, вели, тиме дали повода Русу, да се меша у њнове послове. Уплашенога „Пешти Наплова“ прекрасно теши „Мађар Уйшаг“, пак му вели: Кад Рус може победити уединѣну велику Немачку, самосталну Мађарску и целу Европу, то ће тим лакше победити Аустрию, коя є гнѣчила, окивала у ланце и тиме у савез са Русином натерала свеколике Славене.

— У седници сабора 6. нов. решено є допустити, да се штампарска парница заподене против Л Бесерминьиє, посланика земальскога и уредника „Мађар Уйшага“.

— Изванредни професор славенских єзика у пештанском свеучилишту, Іосиф Ференц, постао є министарским секретаром.

— Лауш Кошут поручио є Печуйцима, да неможе примити избор посланика за сабор, зато им препоручуе Данила Иранью, Вирђилия Силађню и Ернеста Шимоньню. Печуйци су наумили изабрати Иранью Бихарской вармеђи на њн дотични позив одговорно є Кошут писмом єдним, у коме наводи разлоге, зашто се неможе у Угарску вратити

— У саборской седници 13. нов. поднесен є међу осталим од владе предлог закона за еманципацию Євреја Предлог гласи: „§. 1. Израилски становници землѣ проглашаваю се за истоправне са хришћанским становницима землѣ у извршеню свию грађанских и политичних права. § 2 Сваки закон, сваки обичай и свака наредба, коя се с овим неслаже, овим се укида.“ Предлог є предат оделѣньима за предходно светованѣ.

— Н. В. краль дошао є у Будим 14. нов.

ЗАГРЕБ. Од народне странке изабрани су за посланике: у Ђакову Мирко Хрват, у срезу Ђаковачком Брош.

— На гласове бечких и пештанских листова, да є барон Раух израдио, да се Река остави при Хрватской, Далмация да се придружи а граница укине и такођер спон, примећуе „Нови Позор:“ Допуштамо, да мађарони тако у Загребу говоре, докучуемо, да є у њнову интересу тако говорити; єр само овим начином заваравати могу кратковиде и агитовати код избора. Исповедамо искрено, да би Рауха за великога хрватскога патриота прогласили и с његовом се политиком измирили, када би му збиля за руком пошло све ово испословати. Жалибоже сасвим є противно. Онако є, како последњи пут явисмо: Ђенерал Кушевић неда краине, Андраши Реке, барон Байст Далмациє-Што год се друго приповеда, маневар є у време избора Слаби и лакоумни даю се тим заслепљивати, а после ће бити касно туговати.

СРБИЯ У Бечу држе, да ће Србия скорим огласити рат Турской, Тамо знаю за огромна оружаня Србиє. За официре долазе 20,000 револвера.

РУСИЯ. Из среднѣ Азиє явля се, да є губернатор Херата признао руско суверенство. Русия гради три друма: у Херат, Кабул и Кашмир. Примичемо се Енглезима.

По нас Славене врло є занимљиво посматрати Немце у руским побалтичким земљама. Докле су год видили, да руска влада немари толико за славенски интерес своє државе, колико за интерес ванруских династия, они су посматрали подмигљиво тежнѣ руске, да од Русиє буде заиста руска земља. Али како се сад политика владе руске починѣ иначе окретати, почели су и ти Немци дерати се и викати у помоћ, єр сад виде, да руски народ неће више да трпи, да неколицина племићких немачких породица господаре над милионима славенским и летским у побалтичим земљама. Надати се, да се руска влада неће осврнати на шмерценшрає немачких брудера на Балтику, но да ће им одузети привилегиє коякакве, коє уживаю осим права, а на штету балтичкиих урођеничких племена, на срамоту рускога имена, на штету државног права рускога.

— Из Петрограда явля се, да славенска свест напредуе у руском царском двору. Царевић наследник и и велики кнез Константин навалюю, да Русия одустане од свога приятельства спрам Пруске и спрам Немаца. То є лепо да се та тежня єдном починѣ у руском двору появљивати, єр Немци нигде и никад нису били приятельи славенству.

ДРУГИ СПИСАК ПРИЛОГА

за Личане, кои од глади страдаю.

Из С. **БЕЧЕЯ** (скупили гг. Алекс. Поповић пар. и Стеф. Попадић местни шк. старатель). ГГ. Алекс. Бастић протопр. 5 ф. Сам. Бранковић пар. 1 дукат, Алексия Іосић пар. адм. 1 ф Васа Поповић вел судац 5 ф Зотоманьи пристав, Лозанов, Сев. Завишић адв. по 1 ф Сава Ђорђевић адв. 10 ф. Криштоф Виме адв 3 ф. Мита Радановић адв 2 ф. Игнац Фишер арендаш, Адолф Кол по 1 ф. Ђорђе пл. Чокић землѣприт. 10 ф. С. Бечейска варош 20 ф. Іов. Стакић общт. благ. Алаіош Руйс пор. благ. по 1 ф. Северин Татић адв. 2 ф. Новак Кекић адв. Бенде римокат. пар. по 1 ф. Ђорђе Іовановић адв и ц. к. дан прим. 10 ф. Бела Гомбош пристав, Шандор Стрилић ком. гђа Єлисавета уд. Пенћа, гг. Исидор Стояновић трг. по 1 ф. Сомбати римокат. капелан 2 ф. Браћа Триполски 5 ф. др. Н. Малетић 1 ф. Іозеф Крем 30 н. Найфелд трг. 20 н. Л Келнер трг. 1 ф С. Штраус трг. 20 н Н. Н. 50 н. Бени Облат 50 н. Игнац Райтер 20 н Бериньи трг. 30 н. Јаношь Салаи 10 н. Тада Елчић 1 ф. барон Теодор Іовић 2 ф Павле Елчић трг. Емил Костић землѣприт. по 1 ф. Гедеон Пекаровић поштар 2 ф. Живоин Димитриєвић адв. 1 ф. Игнац Фраинд 2 ф. Іозеф Енгелсман трг. 1 ф Хеђи 20 н. Антал Таваши землѣприт. 2 ф. Елек Воларић апот., Облат, Арон Облат, Леополд Облат по 1 ф Павле Симеоновић трг. 4 ф. гђа София уд. Дражића, гг Иштван Мишураи трг. Љубивой Бастић трг. по 1 ф Штрасер трг. 20 н. Арс Поповић землѣприт. 2 ф. Лазар Гортва, Јаношь Ф. Мишураи трг. по 1 ф. гђа Христина уд. Дебелячка 5 ф. гг. Мита Живковић трг. Ђорђе Петковић трг. гђа Юлияна уд. Іоцића по 1 ф. гг. Медић 5 ф. Іозеф Велнрайтер 50 н. Іозеф Хес, Мориц Маєр трг. по 1 ф Иштван Пулаи 10 н. Габор Фазекаш 20 н. Іозеф Харньош Иштван Пулаи по 10 н. Адлер Давид, Стеф. Жекић уч. по 1 ф. Симон Столић 20 н. Саламон Фрайнд 80 н. Јаношь Комароми, Васа Стоишић землѣд Милош Главашки землѣд. Гринбаум трг. по 1 ф. Левингер трг. 50 н.

Др. Арон Вонновић, Драшкоци трг. Ст. Стефановић трг. по 1 ф. Савић Падейски 2 ф. Ст Бошковић инж 1 ф. Мориц Хиршл трг 30 н Тома Михаиловић трг. Іоца Стакић землѣд. Воин Станишић землѣд. по 1 ф. Исак Перишић землѣд. 20 н. Јустин Шимић бел. 1 ф. Кароль Беретка, Іозеф Лазар по 10 н. Іозеф Крутелић бел Дан. Станѣ по 1 ф. И Хербергер агент из Беча 50 н. Ф. Флеш, Милош Куляновић, Ст. Страсер трг. Дайч, С. Стояновић трг. Іов. Сомборски по 1 ф. Ђорђе Мартиновић трг. 2 ф. Антал Хидлер аренд. 1 ф Павле Стакић землѣприт. 5 ф. гђа Люба уд. Влаовића 2 ф. гг. Іов. Савић адв. 2 ф Јаша Живков Аксин землѣд 4 ф Исак Живков Аксин землѣд. 1 ф Аврам Стакић землѣд. 5 ф. Сава Поповић трг. 2 ф. Глиша Сабовлѣвић, Мика Девић землѣд. Мих Гагић землѣд. Мита Цигурски землѣд. по 1 ф Ис. Бошковић землѣд. 50 н. Ђура Живков землѣд. 1 ф. Рада Милованов землѣд 5 ф. Лаза Иличић 1 ф. Гавра Миланов землѣд. Пая Цигурски землѣд. Іоца Байшански землѣд по 1 ф Тея Мидић землѣд. 1 ф Єфр. Хрватски землѣд. 5 ф. Мита Гложанац землѣд. Совра Ковачев землѣд. Сима Михаиловић землѣд. Мита Хаднађев землѣд. по 1 ф. Мита Баншански землѣд 50 н. Тан. Чиплић землѣд. Пера Трбић землѣд. по 1 ф. Пера Стапарски землѣд 20 н. Стев. Цигурски ст. землѣд. 2 ф. Милош Велимиров землѣд 20 н. Іоца Хрватски землѣд. 5 ф. Іос. Божић трг. Сава Божић, Силко Божић, Мих. Д. Дединовић уч Іов. Керецин землѣд. Јаша Кекић землѣд по 1 ф. гђа Милка уд. Гагића 20 н. гђа Сока уд. Волентирова 1 ф. гг. Ацко Божић землѣд. 1 ф. Иса Попов землѣд. 10 н. Тоша Божић землѣд. 1 ф. Ст Ласло землѣд. Ђурица Стакић землѣд. Тан Молски землѣд. по 50 н. Ст. Предин землѣд. 1 ф. Сима Станишић землѣд. Ст. Свирчевић трг. по 2 ф. Груя Грчић, Игнят Чиплић по 1 ф Б. М. 10 н. гђа Евица уд. Петровића 50 н. гг. Васа Стражмештаров землѣд. Ђура Живков Аксин землѣд. по 1 ф. Аврам Живков Аксин землѣд. 2 ф. Маргита жена Аврамова 1 ф. Милош Стефановић землѣд. Ненад Крстић землѣд. по 2 фор.

ГГ. Ђ. Глибоньски уч. Ђ Петровић уч. по 1 ф. Мита Матић землѣд. 10 ф. Павле Єфремовић 1 ф. Тодор Влайков землѣд. 20 н. Давид Перић землѣд Тод. Остоић землѣд. по 50 н Лазар Татић землѣприт. 3 ф. гђа Христина уд Кукића 1 ф. гг. др. Аусленде 1 ф. Н. Н. 2 ф. Ник. Васић, Вуя Главашки землѣд. по 1 ф Глиша Главрданов землѣд 50 н. Грга Бошковић землѣд Пая Груић землѣд. по 1 ф. Пера Главашки землѣд. 50 н. Саило Главашки землѣд. Ис Степановић землѣд. Макс Главашки землѣд. по 1 ф. Мат. Хуберт трг. 40 н Симон Гриншпан трг. Іозеф Ражовски по 20 н Ђура Филипчев землѣд 1 ф. Іоца Госпођиначки землѣд. Андрия Савић землѣд. по 50 н Јаша Свинярев землѣд Сергия Велимиров по 10 н. Младен Неранџић землѣд. Пая Дражић землѣд Трив. Милованов землѣд. Іоца Мандушић землѣд по 1 ф Станиша Вонновић землѣд. 30 н. Алекса Поморовачки землѣд. 20 н. Имре Дунан 10 н. Тома Спанѣ землѣд. Гавра Цвиянов землѣд по 1 ф. Милош Суботички землѣд. 50 н. Глиша Капамацин землѣд. Тома Вланиколић землѣд по 1 ф. Іоца Ковачев землѣд. 20 н. — Свега 290 ф. 20 н. и дук. цес.

Други списак 290 ф. 20 н. и 1 дук. ц.
Први „ 427 ф.
Свега 717 ф. 20 н и 1 дук ц.

Одбор
За куплѣнѣ прилога у Н. Саду.

ЗА ПРАВОСЛАВНУ Н. САДСКУ ОБШТИНУ.

. . . . . еда ли є Г. Стефанъ Ніколичь овдашній житель, изъ лутеранскогъ закона у наше Правовѣріе прешао — то се примѣтило, са совршенымъ уверенѣмъ, да у записнику крещаемомъ С. Цркве Алмашке, гди бы тай прелазакъ уписанъ быти морао, нигда се неналази отъ године 1850-те до године 1867-ме имено до данась, нити има какве слѣды да є реченый Г. Стефанъ Ніколичь изъ поменутогъ закона Лутеранскогъ, у стадо наше Православне восточногъ вѣроисповѣданія Церкве опетъ повратіо се; — съ овымъ сведочимъ, подписомъ Имена, и аутентичнымъ печатомъ подкреплявамъ Дано у Новоме Саду 11. Ноемврія 1867. (М. П.) Моусей Георгієвичь Парохъ Новосадскій. (Оригинал є у уредн. Напредка.)

НАЙНОВИЄ.

Загреб. Мисли се, да ће се кр комисарство у Реци укинути, єр є Чех са неколико његових чиновника добио одпуст на неопределѣно време.

Беч. Овде су врло узнемирени услед гласова о намерама Србиє.

Влада ће за ову годину од Угарске искати 47,000 регрута, дакле двапут више но што би Угарска иначе имала дати, а то с обзиром на заплет међу Србиом и Турском.

Русия. Руске новине, коє данас по найвећма могу што знати о источном питаню, држе, да ће бити зацело рата међу Србиом и Турском. Министар Ристић намеран є на сваки начин Србии удовлетворенѣ прибавити за убиство код Рушчука и вечита драженя турска.

Букурешт. Министарству новом председник є Голеско. Влада ради на том, да у Румунии престане суђенѣ страних консула.

ТРГОВИНА.

I I. — НОВИ САД 17. нов. (Допис). За ових 15 дана ниє се пиница нимало променила, но є остала на пређашньой цени, и то што се тиче жица. Што се тиче остале ране, она є у малом поефтинила. Довоза имаде доста од сваке сорте, а продавало се: жито по ф. 8.20 н. лошиє по ф. 7.80 н. наполица по ф 5 30 н. зоб по ф. 2 10 н. Єчам по 3 ф. Кукуруз окрунѣн по ф. 3.80 н. у клипови цак од мерова по ф. 1.10 н. мањи по 70 н. Люди се фале, да су зимски усеви добро и лепо поницали и да є време за сеянѣ врло приятно било, а за усеве биће добро, ако их снег мало болѣ покриє.

ПЕШТА 15. нов. Шенице се продало 20,000 ваг. и цене се одржале, а нешто и поправиле. Продавала се шеница по ф 6 35 — 7 ф Ражи 4000 ваг, по ф. 4.30—35 н за готово. Зоб за готово по ф. 1.70 н. Нови кукуруз по ф. 2.70 н.

БЕЧ 13. нов. Дотерано е 2638 волова, цена за центу ф. 27.50—31 ф.

СИСАК 12. нов. Досадањи довоз ниє био доволян, зато е и радња ограничена. Продало се ове недељ: 6000 ваг. бачке шенице по ф. 6 60 н. 1200 ваг. бечейске шенице по 7 ф. 2000 ваг. босанске нерешетане шенице по ф. 5.43 н. 2000 ваг. босанске решетане и хрватске шенице по ф. 5 85 н. 400 ваг. решетане хрватске по ф. 6.10 н. Стари кукуруз по ф. 3.70—75 н. Єчма нема, зоб слабо пролази. Сава и Купа добре за пловидбу.

ЛУТРИЯ. У Бечу су 10. нов. извукли ове броєве: 76, 9, 6, 61, 2.

Бечка берза од 14. новембра.

5 проц. нар. заим с ян.-јул. кам.			—	66.80
„ „ „ „ апр.-окт „			—	66.50
Металици —	—	—	—	56 90
Лозови 1839.	—	—	—	149.50
„ 1854.	—	—	—	75.75
„ 1860.	—	—	—	83.60
„ 1864.	—	—	—	78.30
Комска рента	—	—	—	21 50
Зем. растер. угарске	—	—	—	71.—
„ „ там.-славонске	—	—	—	71.50
„ „ хрватске	—	—	—	72.—
Акциє нар. банке —	—	—	—	683.—
„ кред. завода	—	—	—	184.—
„ држ. жел. —	—	—	—	244.80
„ потиске жел.	—	—	—	147.—
„ дун. паробр.	—	—	—	480.—
„ пешт. ланч.	—	—	—	383.—
Зал. писма угарска	—	—	—	89.80
Лозови кред. завода	—	—	—	129.—
„ дун. паробр.	—	—	—	86.—
„ трст. —	—	—	—	119.—
„ будимски —	—	—	—	24.—
„ Естерхази —	—	—	—	106.—
„ Салм —	—	—	—	30 50
„ Палфи —	—	—	—	24.25
„ Клари —	—	—	—	25.25
„ Ст. Женоа	—	—	—	25.25
„ Виндишгрец	—	—	—	19.25
„ Валдштайн	—	—	—	19.50
„ Кеглевић —	—	—	—	13.50
„ Рудолф	—	—	—	12.25
Сребро —	—	—	—	118.75
Дукат —	—	—	—	5.75
Наполеондор	—	—	—	9.69
Империял —	—	—	—	9.90

Пештанска берза од 15. новембра.

Пешт. ком. банка	—	—	—	700.—
„ зан „	—	—	—	224 —
„ штед. акциє	—	—	—	1320 —
Будим. „ „	—	—	—	425.—
Пешт. вал. млина акциє			—	1585.—
Ланчаника —	—	—	—	385.—
Тунела —	—	—	—	73.—
Уг. др. осигур. —	—	—	—	666 —
Сегед парн. млина	—	—	—	730 —

Телеграфисани бечки курс од 16. новембра.

5 проц металици —	—	—	—	57.40
Нар заим —	—	—	—	66 30
Акциє нар. банке —	—	—	—	678 —
„ кред. завода	—	—	—	185 90
Лондон —	—	—	—	120 40
Сребро —	—	—	—	118.50
Дукати —	—	—	—	5.72

ПАРОБРОДСТВО.

Н Сад — Земун: четвр. и нед. 3 с. п. п.
Н Сад — Оршава: четвр. 3 с. пос. под.
Н Сад — Пешта: понед., чет. полак 1 п. п.
Земун — Сегедин: неделя четв. подне.
Сегедин — Земун: среда и субота у ютру.
Сисак — Земун: уторник у ютру.
Земун — Сисак: петак у ютру.

ЖЕЛЕЗНИЦЕ.

Беч — Базиш.

Беч, пол. 7 с. 45 м. ютро 8 с. — м. вече
Пешта, пол. 5 с. 19 м. пон. 6 с. 31 м ютро.
Сегедин, пол. 12 с. 12 м. ноћ. 2 с. 55 м. пон.
Темишвар, пол. 3 с. 55 м. ютро 7 с 47 м. вече
Базиш, дол. 9 с. 1 м. ютро до Ясенова.

Базиш — Беч.

Базиш, пол. 5 с. 55 м. пон.
Темишвар, пол. 10 с. 40 м. ноћ. 7 с. 25 м ютро.
Сегедин, пол 2 с 26 м. ютро 12 с. 53 м. ютро.
Пешта, дол. 8 с. 56 м. ютро 8 с. 40 м. вече.
Беч, дол. 6 с. 36 м. вече 6 с. — м. ютро.
Будим — Трст пол. 6 с. 35 м.
Трст дол 8 с. 14 м. ютро.
Трст — Будим пол. 6 с. 45 м. вече.
Будим дол. 7 с. 58 м. ютро.
Пешта — Арад пол. 6 с. 31 м. ютро.
Арад дол. 4 с. 40 м. поподне.
Арад — Пешта пол. 10 с. 15 м. ютро.
Пешта дол. 8 с. 40 м. вече.

Сисак — Зидан Мост.

Сисак, пол. 6 с 30 м. ютро 5 с. 20 м. вече.
Загреб, пол. 8 с 16 м. ютро 7 с 35 м. вече
Зид. Мост, дол. 10 с. 50 м. ютро 10 с. 45 м. вече

Зидани Мост — Сисак.

Зид Мост, пол. 5 с. — м. ютро 4 с. 30 м. вече
Загреб пол. 8 с. 32 м. ютро 7 с. 19 м. вече
Сисак дол. 10 с. 28 м. ютро 8 с. 50 м. вече
Карловац — Загреб пол. 5 с 35 м. ютро.
Загреб — Карловац пол 7 с 45 м. вече.

ДУНАВ.

Пешта 15. нов. 5 „ 2 „ Стои

ЗАБАВА СРБКИЊАМА

V. књига.

у којој је III. свеска (последња) класичнога романа

Последњи дани Помпеја,

што га је с енглескога од Булвера превео Лаза Костић, сад је готова. Ова је свеска од свију досадањих свезака највећа обимом. Цена је свесци 50 новч. Цели овај роман у три свеске (ако 750 страна) стоји 1 ф. 50 н.

Садржај прве четири свеске „Забаве Србкињама“ ово је:

I. свеска. Приповедке Н. В Гоголја е рускога превео Ђ. Поповић. I. (Сорочински сајам. — Вече уочи Иван-дана. — Ноћ уочи божића. — Записници сишавшега с ума.) Ова је свеска сасвим распачана.

II. свеска. Приповедке Н. В. Гоголја II. (Стари свет. — Страшна освета — Роб. — Невски проспе кт.) Цена 50 н.

III. свеска. Последњи дани Помпеја роман Е. Л. Булвера, с енглеског превео Л. Костић. I. Цена 50 н.

IV. свеска. Последњи дани Помпеја. II. Цена 50 н.

Само наручбине с новцима уважавају се. Наручбине нека се изволе послати уредништву „Напредка“, или уредништву „Данице“ у Н Сад,

ОГЛАСИ.

На уваженђ

Баш сада изашао е у нашем комисиону и може се добити код **Игнята Фукса** у Новом Саду

RAD

југославенске Академије

ЗНАНОСТИ и УМЈЕТНОСТИ

Књига I.

цена 1 ф. 25 нов. а. вр.

Будући е югославенска академия знаности и умјетности исключиву продаю својих издания нама предала, то нека се књигопродавци изволе само на нас обратити.

Загреб, у новембру 1867.

Франђ Жупана књижара (Алберт и Фидлер).

(252—1—1)

Париз 1867. | Беч 1866 | Лондон 1862.

у Бечу

Graben Nr. 3,

1. Stock, Ecke der Kärntnerstraße

находећи се

магазин за одело

Келера и Алта

кои е ради свога елегантног само по найновем журналу самопроизведеном руву за господу на индустриским излозима одликован найвишим медаљама за награду

препоруче своје производе уземство наибољ каквоће материе и найсолиднијега шива найефтинијом ценом.

Зимски капут ма кое бое найболђ опремљен, добро ватират, ф. 14, 18, 22, 26, 30, 35, 40 до ф. 52 найелегантнии.

Зимске чакшире, найновие мустре у найвећем избору, ф. 4, 5, 6, 8, 10 до ф 14 найелегантние.

Салонски капут од црна перувиена ф. 14, 18, 22 до ф. 28 врло елегантан.

Ловачка долама ф. 6, 9, 12, 16 до ф. 22 найфиние опремљена

Шлафрок ф. 8. 10, 14, 17 до ф 26. Овај последњи да се носи ма с кое стране.

Поповска мантия ф 16, 20, 25 до ф. 30 од найфинијега перувиена

Путничка губа с кукуљицом од штаярске абе ф. 8, 12, 15, 18 до ф. 24 найелегантнија.

Путничка бунда ф. 35, 40, 50. 60 до ф. 120 сасвим кожицама поставлена.

Осим тога имаю готова сви могући ***артикули од руву за господу.***

Наручбине за послане новце или за нахнаме уз навначенђ ширине груди, струка и дужине краковa, одмах се извршую, и свакой пошиљци додає се од нас писмено уверство, да се одело, кое се недопадне, изменя или се на исканђ новац онога часа врати.

Мустре од материя за желене альине на желю бадава.

Завод за позаимљиванђ одела по найудобнија условља У нашем оделењю за старе хаљине продаюсе ове за чудо добром ценом. 195—22—50

Адресе: Keller & Alt. Graben Nr. 3. Wien.

Стечай

Отвара се на упразнђено учительско званиє у месту Сараволи.

Плата е: 157 ф 50 н. а. вр. у готовом новцу, 1 и по ланац ораће землђ, 60 пожунаца жита, 100 фунти сланине, 65 фунти соли, 13 фунти свећа, 10 хвати сламе, 2 хвата дрва слободан стан.

Учебни език е српски.

Сваки онай, кои жели званиє ово получити има молбеницу свою с' крштеним писмом, сведочанствима о свршеним наукама о моралном и политичном владаню и о доякошњој служби од првог дана изложене обяве за 4 неделђ консистории Темишварској поднети.

Из Седнице консисториялно школске у Темишвару 24 Октобра 1867 држане. 251—3—3

Сируп Паляно,

средство за чишћенђ крви, кое е своим изванредним успехом обште уваженђ придобило, будући да се у многим болестима оседочило као изврстан лек, где други лекови немогоше дати ни исцелђня ни олакшице; будући чисти крв од покварених сокова, поправля е и освежава, гиже повраћаюћи здравлђ, дакле оне у повољном здравлю одржава, кои га употребляваю по упутству књижице.

Наручбине на прави непокварени сируп примаю се за кои се хоће квантум код госп. Стефана Гиргла, првог краљ. уг. фабриканта карата у Пешти и главног агента обштега средства за чишћенђ крви од господина професора, Єронима Паляна у Флоренции.

Наручбине за њега прима и агент **А. Гифингер.** у Новом Саду. 382—3—3

Стечай

Отвара се на упразнђено учительско званиє у месту Кетфелу.

Плата е: 150 ф. и 20 н. а вр. у готовом новцу и 5 ф а. в на школску писарницу, 4 ланца ораће землђ; 73 пожунца жита, 6 хвати дрва, 8 хвати сламе и слободан стан са баштом од 560 четвороуг. хвати.

Учебни език е српски.

Сваки онай, кои жели ово званиє получити има молбеницу свою с' крштеним писмом, са сведочанствима о свршеним наукама, о моралном и политичном владаню и о доякошњој служби од првог дана изложене обяве за 4 неделђ консистории темишварској поднети.

Из седнице консисториялно-школске, у Темишвару 3 октобра 1367. држане.

250—3—3

Справа за свиранђ

са 4 до 48 нота, међу њима прекрасна дела са свирком звона и бубнђм са небеским гласима, са мандолинама, са експресиом и т. д.

Кутиє са свиранђм

са 2 до 12 комада, далђ несесери, цигарняче, фотографски албуми, мастионице, кутиє за дуван и палидрвца, играюће лутке, сточићи за посао, све са музиком, далђ столице, што свираю, кад се на њих седне, препоручує ***І. Х. Хелер*** у ***Берну.*** (франко).

Ове справе, разгалююћи своим любким звуцима сваку душу, требало би да су у сваком салону и код свакога болесника; — велико стовариште готових комада. — Репаратуре се израђую. Електарски клавири, кои сами свираю, по 10,000 франака.

246—3—3

НАРОЧИТО ДЕЙСТВО АНАТЕРИНВОДЕ ЗА УСТА

дра І. Г. Попа, практ. зубара у Бечу, описано чрез дра Юлия Янела, практичнога лекара итд.

прописана на ц. к. клиници у Бечу од господе дра професора Оиолцера, ректора магнифика, к. саскоз дворског савјетника др. ил. Бранца, дра Хелера итд

Служи за чишћенђ зуба уобште.

Своим химичним свойствима раствара слуз међу и на зубима.

Особито іой е употребляванђ препоручити после обеда, када међу зубима заостане мрве од меса прелазећи у трулеж преде субстанции зуба и из уста распростиру смрад.

И у приликама, где се зубна среш почела правити, може се с користи употребити ер неда да отврдне среш бр нека е найманя точкица зуба пукла, оголђени зуб наскоро почеће се ести, пропашће свакако, па ће и здраве зубе покварити.

Она дає зубима лепу природну им боју свако туђе превлаченђ химички растваравући и спираюћи

Врло е користна у одржаваню чистоте код художаствених зуба Она их одржава у первобитной им бои, у сяю им, нела да се среш хвата, чува их од смрада

Не само да утолява болђ, кое долазе са шуплим и изеденим зубима, но неда ни да зло далђ узима маха.

Исто тако добра е Анатеринвода за уста **против трулжи десни** и као **поуздано и сигурно средство за утоляванђ бола код шуплих зуба,** као и **код ревматске зубоболђ.**

Лако, сигурно и без опасности по зле последице утолява Анатеринвода за уста болю за найкраће време.

Врло е добра Анатерин вода за уста одржаваюћи мирис задая, **као и уклањаюћи и гушећи сваки смрад из уста** и довольно е сваки дан чешће испирати уста том водом.

Неможе се довольно препоручити код ослаблђних десни. Нека се Анатеринвода за уста само четири неделђ дана по пропису употреблява, то нестає бледоће десни и на место њ доће приятно руменило.

Исто тако добра е Анатеринвода за уста код нияюћи се зуба, од кога зла многи шкрофулозни хоће да пате, као и кад с годинама хоће да нестає десни.

Такођер е поуздано средство Анатеринвода за уста код крвавих десни. Узрок е томе у слабости удова зубних. У тои случаю крута четкица за зубе потребна е, ер натре десни, чиме се нова делателност изазове.

Може се добити у Новом Саду: код госп. Ф. Шрайбера и апотекара К Б. Гросингера; у Тителу: код госп Т. Ђорђевића и Др; у Београду: код госп. Секулића апотекара; у Панчеву: код госп Николића и нећака и код госп. В. Х. Графа апотекара; у Митровици: код госп. Цајзбергера, апот.; у Руми: код госп. Милутиновића; у Вуковару: код госп Т. Станића, код госп. Крајчовића и код госп. Х. Киршбаума.

192—6—8

Беч 1866 | Медлинг 1864 | Минхен 1845. | Лондон 1862. | Приз 1867

НАЈЕФТИНИЄ И НАЙБОЛЂ ПЕРИВО У СВЕТУ.

ВЕЛИКО УМАЛЂНЂ ЦЕНЕ

прве и найвеће у Бечу постоће фабрике за периво ЛУЈ МОДЕРНА

(Wien, Tuchlauben Nr. 11.)

за господу, госпође и децу по ниске цене распродайне.

За добру робу, добар крој ямчи се, поред свию тако сманђних цена, да се свакі мора дивити, и ко и найманђ буде пошукао купити, поновиће свою наручбину. Наручбине се шалю на све стране, одговараюћи сваком изискиваню.

Кое се кошулђ недопадаю или нестое добро, могу се одмах вратити.

Сталне цене, кое се неменяю ни за прекупце и трговце.

Готове мушке кошулђ, найб. ручни посао.

	место	—	само
Платн. беле кошулђ	ф. 2 50	—	ф. 1.80
Фина врста са набр. грудима .	„ 4.50	—	„ 2.30
Фине ирске или румб. кошулђ . .	„ 5.—	—	„ 2.80
„ холандске платна	„ 5.—	—	„ 3 —
„ румб. кош од рук. пред пла.	„ 7.50	—	„ 3.50
Найф. румб. кош. шйл. пос. рук	„ 10 —	—	„ 4.50
Од найф. белг. бат платна . .	„ 12.—	—	„ 5.50

Специялности елег. вез. найнов. кош. ф. 7. 8 до ф. 9
Врло фине кошулђ, найновие са травер-груди ф 5.50, 6.50, 7.

Беле и шарене кошулђ од ширтинга.

	место	—	само
Мушке кошулђ од бел. ширтинга	ф. 3.—	—	ф. 1.80
Од найфин. франц. ширтинга . .	„ 4.50	—	„ 2.80
Найнов. десини шар. кошулђ . .	„ 2,50	—	„ 1.80
Елег. шар. кош. од ширтинга . .	„ 4 50	—	„ 2.50
Праве франц. шар. пат. кошулђ .	„ 6.50	—	„ 3.50

Найнов. найфин. балске кош. клот груди ф. 3.50. набране груди ф. 4 50

Готове женске кошулђ, найб. руч. посао.

	место	—	само
Платн. женске кошулђ	ф. 3.—	—	ф. 1.90
Фине швайц. кош. набране груди	„ 5.—	—	„ 2.80
Нов крој богато на срце вез. .	„ 5.50	—	„ 3.50
Мария Антонијета од белг. платна	„ 6.—	—	„ 3.50
Богато вез. кош. фине, елег. крој	„ 7.—	—	„ 4.80

Найфин. париске помодне кошулђ са валансиенским чипкама и врло фине специялности у богату избору место ф. 15 и 16 само ф. 7.50 и 8.50.

Женске гаћице од фин. енгл. ширт.	ф. 3.50	—	ф. 2.—
Гаћице од найф. паргара, везано	„ 5.—	—	„ 2.80
Фине платн. гаћице женске . .	„ 5.—	—	„ 2.50
„ „ „ бог. вез, найн.	„ 6. —	—	„ 3.50

Женске порк. гаћице по ф. 2 до ф. 2. 50

„ ноћне рекле нов крој место	„ 5.50	—	„ 2.80
Найфин. патист рекле елег. крој	„ 7.—	—	„ 3.50

Бог. вез. рекле са валанс. м. ф. 12 само ф. 5,30 до ф. 7.
Фине женске порк. рекле по ф. 2.80 до 3.50.
Платн. женске спав. кош. с дугим рукавима место ф 5.50 само ф. 3,50
Женске корс. спав. кош. с финим везом место ф. 7.50 само 5.50
Жен. огртачи фризерски наймод. крој ф. 5, 6 до ф. 8.

Американске за здравлђ фланерске кошулђ од ***ангорске вуне*** найлепши десини, као и ***фланерске рекле*** и ***гаћице,*** особито против костоболђ и ревме, елегантан крој по ф. 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50 найфиние.

Цена платнених марама, перива за сто и готова перива за постелђ

Нарочита радня за оправлянђ невеста, просто и найелегантние и по наручбини од А до V.

Фино ткано платно 48 рифи, 5 фрт. у ширину место ф 30 само ф. 20
Найфин. платно ткано 50 рипи 5 фрт, широко место ф. 48 само ф. 35
Гарнитура 6 лица, за сто место ф. 10 само ф. 6
„ 6 лица, дамашка „ „ 15 „ ф. 9

Добре платн. мараме по туцета ф. 1, 1 50, 1.80, 2.50
Найфин платн. патист. мараме, по туцета ф. 2, 2.50 2.80, 3.50
Готово периво за постелђ, од найфиниег платна, везено и просто, по найновиим укусним цртежима, чист ручни посао

Наручбине са стране уз нахнаме. При наручваню мушких кошуља молимо меру од врата
Наручбине нека се нешалю филиялу, него управо на средоточни главни депов в разашиљаћ
223—7—12

LOUIS MODERN, Tuchlauben Nr. II, in Wien.

Властник, издаватель и одговорни уредник Ђорђе Поповић.

Брзотиском Игнята Фукса у Новом Саду.